

CHICO LATINO vzw
herfstnieuwsbrief 2010
www.chicolatino.org

Beste leden en sympathisanten,

In deze herfsteditie van onze nieuwsbrief laten we jullie graag meelesen met de mooie verhalen van enkele vrijwilligers. Laat jullie in deze donkere herfstdagen meeslepen door de prachtige teksten van Wim, Joanna, Stephanie, Lien en Luc.

Een financiële meevaller dit najaar was de viooltjesverkoop. We verkochten 3500 viooltjes en dit bracht ons ons 950 euro op. De vele viooltjes bloeien nu voor Chico Latino in de tuinen van Edegem en omstreken. We bedanken alle gulle groene vingers voor de steun.

Wim De Geest trok van januari tot juni dit jaar samen met zijn vriendin Kaat Verryckt naar Zuid-Amerika. Ze trokken doorheen Argentinië, Chili, Bolivia en Peru. Kaat werkte vier jaar geleden acht maanden als vrijwilliger voor Chico Latino. Eens de Chico Latino microbe je te pakken heeft, laat ze je niet snel meer los. De rondreis eindigde daar waar Kaat haar hart verloor: Cuzco. De voormalige Incahoofdstad en haar inwoners beroerden ook Wims hart. Zijn ervaring lees je hier.

Qué gente en het meisje in de roze jogging

"Qué gente !" is een veel gebruikte uitspraak in Peru. Het betekent: "Wat voor mensen!" Vaak wordt het negatief gebruikt. Mensen die een leeg blikje Inka Kola uit de auto kieperen of nauwelijks remmen voor een klein meisje in roze jogging die met haar jongere broertjes en zusjes de straat probeert over te steken. Maar ik gebruik het liever voor de mensen van Chico Latino. Weliswaar in een positieve betekenis.

Zij houden hun blikje in de wagen of beter in de colectivo (bus) en zij helpen het meisje oversteken. Meer nog zij zorgen ervoor dat het meisje en haar broertjes en zusjes tot in bijvoorbeeld de bibliotheek van Choquepata (Cuzco) geraken.

Ik heb met eigen ogen de ijver van het Chico Latino team in die projecten in Peru gezien en heb zelf ook hier en daar als sympathisant mee de handen uit de mouwen gestoken. Net zoals ik dat ook in België soms doe. Samen met mijn geliefde Kaat bezocht ik volgende projecten die allen dichtbij Cuzco liggen: Choquepata (3x), Sunnco (2x) en Huancarani (1x). Kaat heeft trouwens als vrijwilliger in het bergdorp Suncco gewerkt en zij zetelt nu in het bestuur van Chico Latino.

In de bibliotheken van Chico Latino helpen de vrijwilligers en de betaalde krachten het meisje en haar vriendjes met het vaak overdreven moeilijke huiswerk dat ze opgegeven krijgen. Daar mogen ze nadien weer gewoon kind zijn.

Peruaans meisje bij de bib van Choquepata

Daar vergeten ze de gevaarlijke auto's en het werk op het erf even. Daar is het leven weer even spelen.

De voorvaderen van het meisje waren de Inca's. Een groot krijgersvolk dat zich onder de voet liet lopen door de Spanjaarden. Ook vandaag lopen Westerlingen aller landen de Peruaan nog steeds onder de voet.

Dat heeft nefaste gevolgen die het meisje in de roze jogging dagelijks voelt. Dat heeft gevolgen voor het onderwijs dat zij dagelijks te weinig en te slecht krijgt. Dat doet het land weinig goeds. Dat maakt veel stuk.

Het is de sterkte van Chico Latino om het tij van binnenuit te doen keren. Jonge mensen en kinderen inzicht te geven in hun eigen land. Hun eigen identiteit. Hun zelfvertrouwen opkrikken. Uitleggen hoe schalks de Spanjaarden de Inca's hebben misleid. Duidelijk maken dat zij niet minder waard zijn dan een blanke smoel.

Het meisje moet bijvoorbeeld van haar leraar aardrijkskunde een kaart van Peru overtekenen. Zonder meer. Dat ze haar eigen land moet leren kennen staat buiten kijf, maar dat het land zonder verdere uitleg op een vel papier verschijnt en dan weer in het beste geval ergens in een lade verdwijnt, is waanzin.

Ook moet ze kaders met bevolkingsaantallen in het Engels met elkaar vergelijken en er een vragenlijst bij oplossen. Een lastig werk als je maar tot tien in het Engels hebt leren tellen.

Daarentegen speelt het meisje in de bib van Choquepata pimpampet of scrabble, maar wel aangepast aan het Latijns-Amerikaanse leven. Zo kan ze bijvoorbeeld llama of ceviche spellen. Dat dier en dat gerecht horen bij haar realiteit. Bij het Peru dat zij kent. Haar realiteit buigt Chico Latino om naar een speelrealiteit. Naar een realiteit die haar sterker maakt, omdat ze zó wel haar identiteit kan ontdekken.

Ook leert ze wat het is om hygiënisch te leven. Geen overbodige luxe om daar tijd in te steken als je kijkt naar de basishygiëne van de gemiddelde Peruaan. Ronduit schandig. Tandens poetsen als gewoonte is nog niet helemaal ingeburgerd. Toiletten hebben eerder geen dan wel toiletpapier en krijgen niet al te vaak een spons of wat wasproduct over zich heen. Kraantjeswater is ondrinkbaar. Je kunt er zelfs geen ijsblokjes van maken. Je moet het altijd koken, altijd!

Wim die een handje helpt met het aartsmoeilijk Engelse huiswerk van Suzanna.

Als de zon achter de horizon verdwijnt, sluit de bibliotheek. Het meisje gaat met haar broertjes en zusjes ongetwijfeld weer naar haar erf. Zij melkt weer de koeien. Zij schept weer het hooi, maar zij heeft wel een ruimer wereldbeeld meegekregen. Zij kruipt proper in haar bed en zij voelt het zelfvertrouwen langzaam maar zeker in haar kleine meisjeshart opborrelen.

De vele projecten van San Jeronimo bij Cuzco zijn een goed begin, maar natuurlijk vallen nog vele Peruaanse kinderen uit de boot. Zij kunnen hun wereldbeeld niet vergroten. Daar hebben ze bij Chico Latino het geld noch het volk voor.

De Minister van Onderwijs van Peru José Antonio Chang Escobedo, die sinds september 2010 ook eerste minister is, draagt een verpletterende verantwoordelijkheid. Hij zou dat spelende systeem moeten overnemen, maar een ideale wereld bestaat niet. Hij zou om te beginnen al wel het vak 'Didactiek' in de lerarenopleiding kunnen hervormen.

De Westerling zou in plaats van de mijnen leeg te komen halen leerkrachten kunnen sturen om hun Peruaanse collega's in didactiek te onderrichten. Een simpel begin leidt vaak tot grote resultaten. Eens de bal aan het rollen gaat, is het kinderspel.

"Qué gente", prevelt een oud vrouwtje als ze de kinderen een grote puzzel ziet maken, terwijl het meisje met de roze jogging op de drempel van de bib haar tanden poetst na een flesje Inka Kola gedronken te hebben. Dat ze daarna flink in de glascontainer werpt. "Wat voor mensen" die mijn kleinkinderen helpen. Die weer echt kind mogen zijn.

Wim De Geest

De kleuterleidster in spe: Joanna, Stephanie en Lien, volbrachten hun laatstejaarsstage in Peru. Zij hielpen mee in ons nieuwe project Choquepata. Vol enthousiasme hielpen zij mee om voor de jongste kinderen leuke en leerrijke momenten te organiseren. Rond hygiëne te werken en vooral veel te spelen. Hier volgen enkele leuke portretten van de kinderen die hun hart stalen:

Jarol (9), Marco (5) & José (6)

Jarol, Marco & José zijn drie broers die al sinds de opstart van het Choquepata project naar de bib komen. Elke dag rond half vier komen ze met z'n drietjes binnengewandeld. Jarol gaat naar het klasje van Violeta, waar hij zijn huistaken maakt. Marco en José blijven bij ons. José maakt dan ook zijn taken. Dat duurt meestal wel lang, omdat hij ook graag wil spelen en daardoor vaak afgeleid is. Het is onvoorstelbaar hoeveel huistaken de kinderen meekrijgen. Zelfs de driejarigen ontsnappen de dans niet.

Marco praat niet zo goed en dat leidt wel eens tot grappige situaties. Wij denken dat hij een combinatie van Spaans en Quechua, de Incataal, spreekt. Zo zegt hij niet profesora (lerares) maar 'prodje'.

Elke avond wandelen de drie broers met ons mee naar huis. Aan het begin van het Choquepata project hebben we eens met hen gedanst toen we ze thuis afzetten. Dat is intussen een ritueel geworden.

Anderson (7)

Anderson heeft elke dag heel veel huistaken. In het begin ging dit heel erg traag, maar sinds er nieuw speelgoed is kunnen we hem beter motiveren om zijn taken sneller af te werken. Hij probeert ook steeds compromissen te sluiten zoals: 'nog één blaadje en dan mag ik even spelen hé?'

Hij is ook heel erg slim. Als er een vraag gesteld wordt, zal Anderson steeds het antwoord weten. Hij is steeds goed gezind. Heel vriendelijk en hij lacht steeds zijn tanden bloot, ook al heeft hij er niet veel.

Luc De Schepper is met zijn jaren ervaring als leerkracht lager onderwijs een gouden kracht binnen Chico Latino. Hij vertoefde al meermaals in Cuzco. Hij legde zich vooral toe op het ontwikkelen van methodes om rekenen op een speelse en erg bevattelijke manier aan de kinderen uit te leggen. Dit jaar bracht Luc de zomervakantie door in Peru, naast zijn werk voor Chico Latino trok hij er ook enkele dagen op uit om een bezoek te brengen aan de Q'erosindianen hoog in het Andesgebergte. Zijn beklijvend relaas lees je hier.

Op 30 juni vertrok ik samen met Gemma Panhuysen, steun en toeverlaat van Hilde Coeckelberghe, pedagogische directrice van Chico Latino Violeta en Nathalie met haar neef Julien, beiden van Schilde, naar Quico.

Quico is één van de acht Ayllus (dorpen in het Quechua) hoog in de bergen gelegen, nl. op 4200 m hoogte met het zicht op de Ausangate, een verzameling bergtoppen met eeuwige sneeuw.

Dit dorp met een dertigtal huisjes kan je nog niet zo heel lang met de auto, liefst een 4X4, bereiken. Het was een lange tocht. Nadat we de geasfalteerde hoofdbaan verlieten, hadden we nog vijf uur rijden voor de boeg. En de laatste drie uren waren een schokkende (ook voor de auto) ervaring.

Gelukkig ontmoetten we geen tegenliggers op deze 40 km smalle weg met zeer diepe ravijnen. Om uit het dal te geraken moesten we eerst tot 5000 meter hoogte klimmen. In het regenseizoen ligt hier dan een dik pak sneeuw, maar het leek één groot grijs, dat is de kleur die ik ervan maak, dik stoftapijt. Iets lager leven de vicuñas, een wilde alpacasoort die zeer fijne zachte wol leveren aan de Q'erosindianen. Na een spectaculaire afdaling bereikten we Quico. Het was zes uur 's avonds en dus al donker. De verlichting buiten de sterren en de maan komt van onze zaklampen. Het busje werd uitgeladen met onder andere onze rugzakken, maar ook het proviand voor vijf dagen.

Onze voorraad eten hadden we nog gekocht in een stadje vóór we aan de klim begonnen. We hadden niet enkel aan onze buiken gedacht, maar ook aan die van de Q'erosindianen. De voorraad bestond uit brood, suiker en verschillende soorten fruit: appels, peren en bananen. Ook rijst, spaghetti, andere soorten pasta, boter, olie, eieren, melk, kaas en blikken tonijn hadden we voorzien. Verder nog groenten: tomaten, avocado's, wortelen, komkommers, ajuin en boontjes. Kortom: al wat we zoal konden bemachtigen. Waarom we geen aardappelen kochten, zal later nog blijken. De peren en wat brood bleken bij het uitladen echter onvindbaar. Waarschijnlijk zijn die dingen in het busje blijven liggen doordat het te donker was. Het kan even goed verdwenen zijn bij het uitladen of meegenomen zijn door een van de andere reisgenoten.

Violeta, Gemma en ik verbleven bij Carlos en Julia. Die hebben vijf kinderen tussen de twee en de twaalf jaar. Carlos had op de zolder van een schuurtje met behulp van schapen-, alpacavellen en dekens een matras proberen te maken. Zacht was wel wat anders, maar daar waren we op voorbereid. Sinds kort heeft de Peruaanse staat hier voor elektriciteit gezorgd. Het riviertje dat door het dorp stroomt, wekt die op.

Een lamp verlichtte onze slaapplek. Toch een beetje luxe. In de vlucht werd een schakelaar geplaatst om de lamp te kunnen doven. De oorspronkelijke oplossing was om de lamp los te draaien.

Buiten was het koud en donker. Er viel niets te beleven. Het uitspansel was bezaaid met duizenden en duizenden sterren. De melkweg leek wel een nevel maar met de verrekijker ontwaarde ik in die nevel nog eens duizenden sterren. Het zuiden was gemakkelijk te vinden. Daar zorgde het Zuiderkruis voor. We gingen ongelooflijk vroeg naar bed. Het was nog maar net acht uur. Het was veel te koud om onze kleren uit te trekken. Zonder onze schoenen kropen we ieder in onze slaapzak. Gelukkig had Carlos nog voor drie dekens gezorgd. Mijn eerste nacht was een nacht van koude voeten en pijnlijke slaaphoudingen. Ik hield echter vol tot acht uur. De zon was al op, maar het dorp lag nog in de schaduw. Het was bitter koud.

Ons eerste ontbijt namen we bij Simon. Dat was een grote vergissing, want we sliepen in de schuur van Carlos. We verontschuldigen ons voor die fout en beloofden om 's avonds bij hen te komen eten. Carlos was tevreden.

Het normale ontbijt van de Q'eros bestaat uit gekookte aardappelen en coca thee, klaargemaakt op het houtvuur. Wij hadden brood en kaas bij die we uiteraard deelden met het gezin. De kinderen namen gretig het brood en de kaas aan. We kregen ieder een plastic of metalen beker gevuld met mate van coca. Stoelen of tafels waren er niet te bespeuren. Iedereen zat op de grond. Die was inderdaad bedekt met wat stro of beter gedroogd gras. In de hut was het donker en de rook van het houtvuur was alom verspreid. In geen enkele hut vond je een schouw.

Van hogerhand probeert men een schouw te promoten, maar dat schijnt voorlopig nog niet te lukken. In de buurt waren geen bomen te bespeuren. Nochtans werd er hout gestookt. Buiten hout stookt men ook gedroogde uitwerpselen van koeien en lama's. Van recycling gesproken.

Nog niet zo lang geleden heeft de overheid voor water, elektriciteit en een lokaal waar men via een satellietverbinding kan telefoneren gezorgd. De schotelantenne staat in schril contrast met de omgeving. Je waant je echt in een heel ander periode. Ik weet niet hoever in de tijd ik moet teruggaan.

De mensen leven hier uitsluitend van aardappelen namelijk 's morgens, 's middags en 's avonds en van tijd tot tijd van lamavlees, want winkels zijn er niet. Ik kan heel goed begrijpen dat de kinderen dol zijn op wat droog brood, een appel, een banaan, rijst en pasta. Desondanks is het niet aan mij om te oordelen of wij het beter hebben dan de Q'erosindianen.

Volgens de antropoloog Oscar Nuñez del Prado zouden deze Q'erosindianen nog rechtstreekse afstammelingen zijn van de Inca's. Ze zouden destijds gevlucht zijn voor de Spanjaarden en naar deze voor de bezetters oninteressante gebieden zijn getrokken.

De Q'eros, in tegenstelling tot de rest van de boerengemeenschappen in Peru, onderhouden hun eigen culturele manifestaties die zouden teruggaan tot voor de Spaanse invasie. Dat komt tot uiting in de beleving van de Andese religie. De hoge technische landbouw. Het artistieke textiel. De traditionele medicatie. De vele rituele

feesten. Heel speciaal is ook de uitgebreide relatie met 'Moeder Aarde', la pachamama, en de bergen.

Die gebruiken, die sterk aanleunen aan hun historisch verleden, hebben gemaakt dat de Q'erosindianen beschouwd worden als de laatste Incagemeenschap. Hun oude wijze mannen, de sjamanen, wijten hun overleving van de Spaanse verovering juist aan het feit dat ze beschermd werden door hun heilige bergen, hun Apu's. Apu betekent ook meester. Zonder die Apu's zouden er volgens hen geen winden en bomen zijn. Zelf zeggen ze dat ze van generatie op generatie op hun grond wonen. Dat samen met dieren zoals alpaca's en lama's. Verder leven er nog wilde dieren zoals condors, vicuñas en anderen. Naar eigen zeggen kunnen ze hun tradities en gewoontes niet veranderen.

Nu Quico met de auto of beter met een uit de kluiten gewassen terreinwagen bereikbaar is, zal dat ongetwijfeld een effect hebben op de Q'erosindianen. Ze zullen blootgesteld worden aan de bedreiging van de verwestering. Die kan hun gebied aantasten met mogelijk het verlies van hun voorvaderlijke tradities. De invloed van slecht georganiseerd toerisme zou nadelige gevolgen kunnen hebben voor hun integriteit en hun cultuur.

Na vier dagen kreeg ik echter toch de behoefte om naar 'de beschaafde wereld' terug te keren. Ik had genoeg rook ingeademd. Meer dan voldoende aardappelen gegeten. Genoeg kou geleden. Ik kreeg de behoefte om gewoon terug op een stoel aan een tafel te zitten.

Twee verlaen meisjes in Quico

Het busje dat ons gebracht had, zou ons op zondag weer oppikken. Maar het busje kwam niet. Tevergeefs hadden we uren gepakt en gezakt gewacht. Er bleef dus niets anders over dan nog een nacht te blijven slapen in de hoop dat er de volgende dag een oplossing zou komen.

Toch kreeg die avond nog een zeer positieve noot. Een dag voordien waren de leraars van de school aangekomen. Die leerkrachten hadden ons uitgenodigd om bij hen te

eten en te overnachten. Een leeg klaslokaal werd onze slaapkamer. Ongelooflijk maar de school beschikte over extra matrassen. We konden zelfs een overheerlijke warme douche nemen.

Een comfortabele keuken met echte stoelen en een tafel! Een gasfornuis. Daarin bereidde Violeta een heerlijke maaltijd. Die had trouwens enkele spellen van Chico Latino bij om die aan te bieden en uit te leggen aan de Q'erosindianen. Zij was erg in de wolken met de extra dag. De volgende morgen kregen we een lift van een vrachtwagen. Zodoende zijn we, weliswaar met een dag vertraging, toch weer in Cuzco geraakt.

Op het moment en als gevolg van de vierdaagse bestaat er nu een samenwerking tussen de leraars van Quico en Chico Latino.

Luc De Schepper